



obzornik

glasilo delovne organizacije

V TITOVIM SMRTI SMRTI NI

Po mladih listih komaj rojene pomladi polzijo kaplje majskega dežja. Kakor solze, kakor solze...

Kakor solze, ki so orosile oči milijonov Jugoslovanov. Izgubili smo tebe, ki si najresničnejši del vseh nas.

Mar si ne želi sleherni človek svobode, pravice, neodvisnosti, sreče?

Mar si ne želi vsakdo izpolniti svojega kratkega življenja z ustvarjalnostjo, napredkom, darovanjem sebe skupnosti, mladim, prihodnjim rodovom?

Za to živimo, za to želimo živeti!

TITO je uresničevanje vseh teh naših temeljnih življenjskih ciljev. TITO ne bo le suhoparno zapisan v zaprašene leksikone, saj je sleherni dan svojega bogatega življenja neločljivo vtikal v najdragocenejše obdobje naše narodne zgodovine, v razburkane svetovne tokove bližnje preteklosti, sedanjosti in prihodnosti. Zato bo večno živi del naše družbe.

Ni bogastva na svetu, s katerim bi lahko preplačali ČLOVEKA. ČLOVEKA, ki je vse svoje življenje daroval sočloveku, našim narodom, vsem naprednim ljudem sveta... Svoje dragoceno življenje.

Vemo, da so tokovi zgodovine, da so družbena in politična gibanja vklenjena v delovanje objektivnih zakonitosti. Vendar so osebnosti, ki te zakonitosti globlje doumejo in lahko pospešijo njihovo družbeno delovanje. In v tem je njihova veličina. Nedvomno je takšna izjemna osebnost tudi tovariš TITO.

To je TITO. In zato smo mi TITOVA JUGOSLAVIJA.

Po mladih listih komaj rojene pomladi polzijo kaplje majskega dežja. Kakor solze, kakor solze...

Pa vendar je pred nami pot, TITOVA pot. Če bomo verno in trdno stopali po njej — mi vsi, ves napredni svet — bo to pot SREČE, SONCA. To je želel, za to je živel naš TITO.

Predsedstvu SFR Jugoslavije

Globoko nas je pretresla novica, da nas je za vedno zapustil naš ljubljeni predsednik tovariš Tito.

Tovariš Tito nam je bil in bo ostal vzor borca za našo svobodo in neodvisnost, borca za mir v svetu, borca za humane medčloveške odnose, borca za delavske pravice...

Vsaka njegova beseda, vsako njegovo dejanje je bilo odraz in izraz teženj našega delavskega razreda.

Z njegovo smrtjo je ostala velika praznina v graditvi naše socialistične samoupravne družbe in v najnaprednejših gibanjih sedanjega razburkanega sveta.

Obljubljamo, da bomo trdno in neomajno stopali po poti, ki jo je utrl in nam jo pokazal naš dragi predsednik Tito.

*Kolektivi BRESTA
Industrije pohištva Cerknica*



Umrli je ČLOVEK

Ugasnila je luč, ki nam je dolga desetletja svetila na zanesljivi poti iz teme, revščine, razprtij, neznanja in nemoči v zdravi ponos človeškega dostojanstva, v ustvarjalno človeško skupnost s sijajno prihodnostjo in s svežimi zalogami življenjskih moči.

Utrnila se je zvezda, svetla zvezda-vodnica visoko nad gorami našega Balkana. Spremljalo jo je Sredozemlje, vse pogosteje so se po njej narahnavala ljudstva Evrope, svetila je v črno noč Afrike, žarela na vzhodu Azije in odsvitala svojo jasnino v dežele Srednje in Južne Amerike...

Ustavilo se je srce, uglašeno na milijone ponižanih in razžaljenih src na vseh celinah in vseh otočjih sveta... To srce, ki je premoglo toliko dobrote, moči in poguma za vsakogar, ki je bil tega potreben.

To srce zdaj bije v nas, ne le v nas, Jugoslovanih, ta vroči utrip ponosne človečnosti že odštevava veličastno prihodnost mladih narodov, ljudstev, na katera je naveličana in utrujena stara Evropa še predvčerajšnjim gledala kot na rezervat močnega črnega mišičevja ponižne, ubogljive, upogljive, klečeplazne služinčadi...

Napisane so mnoge deklaracije. V izbranih besedah in v elegantnem slogu so zapisane pravice ljudi in ljudstev tega sveta. Toda eno je črka, drugo je boj za to, da ta črka postane resnica, da postane misel in kri, zavest in dejanje, da postane življenje. Ta boj je bil Tito.

Zato je Tito tolikšen humanist. Njegov humanizem ne pozna majhnih in velikih narodov, ne pozna črnih in belih ljudi, ne pozna severnih in južnih, starih in mladih narodov, kulturnih in primitivnih, izobraženih in nepismenih — njegovo človekoljubje zaobjema svet v celoti.

Zato zapušča Tito toliko prijateljev. Njegov praktični, delavni humanizem ostaja kot dobro seme, razsejano povsod po svetu. Najgloblje korenine je pognalo pri nas, mnogo ga klije po vseh kontinentih in zmeraj več ga bo klilo, dokler ne bo ves ta svet srečen, dober in pošten, To se ne bo zgodilo jutri, tudi ne povsod hkrati, toda zgodilo se bo. Takrat bodo osvobojena ljudstva sveta poleg Marxa, Engelsa in Lenina enakopravno imenovala tudi Titovo ime.

go tega, ko ga bo sprejel za svojega, kot je sprejel Marxa in Lenina. Je morda pomembno, da sta bila Nemeč in Rus?

To so Titove človeške razsežnosti. Mi smo imeli to srečo in čast, da smo mu bili v ustvarjanju tega sveta ob strani, da smo kot ljudstvo podpirali to novo in (danes že vemo) edino možno moralo jutrišnjega sveta.

S tem si nismo prislužili nobene posebne pravice, le tisto, kar priznavamo vsem drugim: samostojnost, svoj pro-

Z bolečimi srci Jugoslovanih v teh težkih dneh žalosti sočustvuje ves pošten svet. Tudi Brestovim delavcem je po teleksu in po pošti poslalo sožalne brzojavke več tujih podjetij, s katerimi Brest poslovno sodeluje.

Dvoje izmed tistih, ki smo jih prejeli po teleksu, tudi objavljamo.

31167 yu brest
897030 venion g
6th may 1980 bt/jw/2245/yu/f.103

VERNI PREPIS:

povodom smrti predsednika s.f.r.j. marsala josipa broza tita izrazavamo nasu duboku sucut radnim ljudima kolektiva vaseg poduzeca. istovremeno djelimo bol i osjecaje svih jugoslavenskih gradjana.

brian trainis
union veneers

897030 venion g
31167 yu brest vx*

Letron

Telex 5 633

06.05.1980 de-wz

9.32 h

PREVOD:

Spoštovani!

Velik, spoštovan državnik je odšel s svetovnega političnega odra. Z njim izgublja sodobna Jugoslavija veliko osebnost, ki zapušča za seboj vrzel, katero bo težko nadomestiti. Človeštvo je revnejše za velikega graditelja prijateljskega sodelovanja.

Izražamo sožalje Jugoslaviji in njenim ljudem ob tej težki izgubi. Skupaj z njimi smo prepričani, da bomo dediščino maršala Tita znali ohraniti.

Arnold Winners/Friedel Deppert
za sodelavce Letrona Aschaffenburg/ZRN
4188532 Letron

Za nas Jugoslovane že dolgo ni več pomembno, kaj je Tito po narodnosti: Slovenec ali Hrvat. Enako je znal biti Srb in Makedonec, enako Črnogorec in Albanec, enako Madžar in Italijan... Svet ga je imel za Jugoslovana, ne bo pa dol-

stor pod skupnim soncem, človeški ponos in srečo, takšno, kakršna nas osrečuje.

To bomo znali tudi obnavljati in plemeniti, zakaj imeli smo učitelja, ki je vzgajal z ljubeznijo, z zaupanjem in z zgle-



dom ne s šibo in zaporom. Zato je zapustil dolge generacije dobrih učencev.

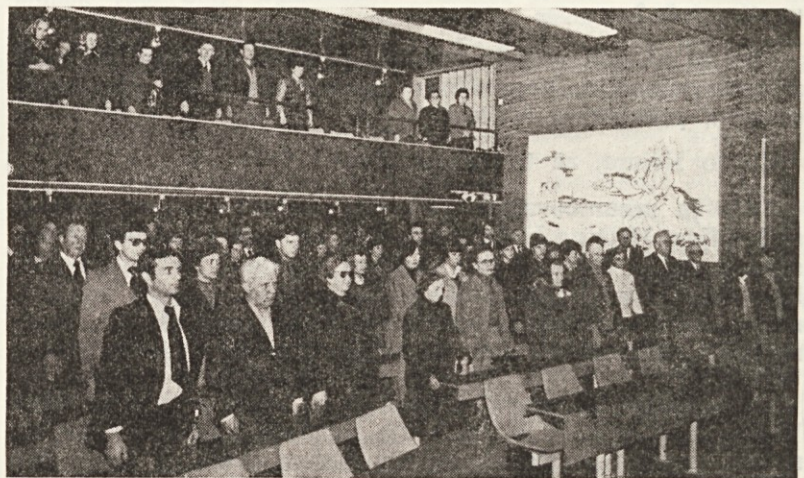
*

Le drobec sem povedal tistega, kar vem, nič nisem rekel tistega, kar čutim v teh dneh in kar bo še dolgo odmevalo v meni in v tebi:

vsedel na tram in se pogovarjal z nama. (Zapisal sem si ta pogovor takoj, ko sem se po sanjah zbudil).

Cutil sem, da doživljam neko popolno, toda povsem domačo, povsem mogočo zemeljsko srečo in soglasje.

To je bilo moje edino osebno srečanje s Titom. In to



Žalna seja v krajevni skupnosti Cerknica

Tita sem nekajkrat videl na obiskih v Sloveniji, najbliže pa sem mu bil, ko je stopal jekleno trd in temno pogreznjen v dostojanstveno prizadetost za krsto, v kateri so peljali počivat enega njegovih najbolj zvestih sobojevnikov proti Kalemegdanu, tovariša Mošo Pijadeja.

Takrat sem kot Titov mladinec, osemnajstletni brigadir začutil moč, lepoto, ponos in srce tega človeka. Prizadela me je njegova prizadetost, prizadela me je poštenost in človeška globina njegove žalosti. Bolela me je njegova bolečina.

*

Drugič sem se srečal z njim februarja letos — v sanjah. Bila je ena tistih noči, ko smo legali spat s trepetanjem v srcu...

Bile so to sanje, čiste in svetle, sanje mladosti.

Tito nas je obiskal na domu. Tam v tisti stari, vegasti bajti v dolomitih sva pod streho med špirovci in pajčevino, med starimi kolovrati, strganimi retami in drugo navlako spala z bratom. Prišel je, se

srečanje je bilo tisto težko Titovo noč nadvse lepo.

*

Ko smo pred sedmimi leti dobili sina, mi je prijatelj zanj podaril veliko in debelo cigaro v lični leseni škatli. Nanjo smo se podpisali vsi, ki smo skupaj zalivali srečno in ponosno resnico. Ko je fant malo zrasel in začel govoriti ata in avto in Tito, sem mu dal cigaro in mu povedal, da je njegova. Že pred leti, morda je bil star tri ali štiri leta, je rekel, da jo bo dal Titu, ker sam ne bo kadil, Tito pa vedno kadi le cigare.

Na televizijskem zaslonu v nedeljo zvečer udarec v drobno srce: Deček je onemel, otrdel za nekaj trenutkov, potem pa stekel k omari, odprl, vzel svojo veliko cigaro, jo stisnil k sebi in planil v dolg, krčevit, neutolažljiv jok: »Kako mu bom zdaj dal cigaro?!«

Zdaj je ta cigara doma. Ostala bo vsej naši družini in najmlajšemu, Črtu, kot spomin na Tita. Lep spomin — in grenak!

J. Praprotnik



Borci, občani samoupravljalci so se poklonili spominu na tovariša TITA

Umril je revolucionar, državnik, politik...

GOVOR SEKRETARJA OBČINSKE KONFERENCE ZVEZE KOMUNISTOV JOZETA FRANKA NA ŽALNI SEJI VSEH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE CERKNICA, BORCEV NOB IN VODSTEV DRUŽBENO-POLITIČNIH ORGANIZACIJ V OBČINI

So trenutki, ko sporočilo, čeprav ne povsem nepričakovano, z vso svojo kruto logiko okamenijo človeška srca, narod, svet. Za trenutek podvomimo v njegovo resničnost, pa se ga takoj zatem zavemo z vso krutostjo in nespremenljivostjo. Takšno je bilo tudi sporočilo — umrl je tovariš Tito.

Umril je revolucionar, državnik, politik, ČLOVEK. Odšel je zadnji veliki heroj druge svetovne vojne, velikan naše dobe, človek stoletja. Letos mineva polnih sedemdeset let njegove aktivne in organizirane vključitve v jugoslovansko in mednarodno delavsko gibanje.

Odšel je Rudi, Georgijevič, Valter, Spiridon, Mekas, Ivan Kostanjšek, Slavko Babič — človek, ki se je preganjan od policije skrival za vsemi temi in drugimi imeni, da bi z enim od njih za vedno ostal simbol milijonov — TITO.

je, ko so se nad celotno Evropo, pa tudi nad našo deželo, zgrinjali črni oblaki.

Tito je prevzel vodstvo komunistične partije v času, ko je zanj nastopila ena izmed najhujših kriz, ko je partiji grozila osamitev od množic, ko je bilo vodstvo v tujini odrezano od domačih razmer in je s strani Kominterne grozila naši partiji razpustitev. Na zahtevo samih jugoslovanskih komunistov je bilo vodstvo partije zaupano tovarišu Titu. Takrat mu je predsednik Kominterne Dimitrov dejal: »Ostaj si samo TI, Walter, ki moraš v državo. Sreča zate in za partijo, da si ostal vsaj TI, ker je bil govor o tem, da se vaša partija razpusti.« Tem besedam lahko le pritrdimo in dodamo, da je to pomenilo srečo za vse jugoslovanske narode, za mednarodno delavsko gibanje in za zatirane množice in narode vsega sveta.

ob resoluciji Informbiroja in naši prihodnji poti v socializem. Nadaljeval je:

Med številnimi Titovimi idejami z daljnosežnimi posledicami je tudi pobuda za ustavne spremembe, to je sprejetje tako imenovanih delavskih amandmajev in sprememb v federaciji, ki je v končni fazi pripeljala do sprejetja nove ustave 1974. leta, v zadnjem obdobju pa pobudo o nadaljnji demokratizaciji političnih odnosov in kolektivnem vodenju. Tito je poudarjal: »Republike, ki se razvijajo kot samoupravne enote s svojimi zgodovinskimi in narodnimi značilnostmi, s krepitvijo svoje popolne samostojnosti hkrati konstituirajo dejansko enotnost naše socialistične samoupravne družbe in uresničujejo svojo vsestransko enakopravnost.«

S takimi stališči tovariša Tita je neločljivo povezan tudi njegov boj proti hegemonističnim in unitarističnim, nacionalno-separatističnim težnjam, saj je poudarjal: »Ne glede na narodne posebnosti so temeljni interesi delavskega razreda istovetni v vsej državi.«

Kot državnik in vodilna osebnost ZKJ je imel tovariš Tito stalne neposredne stike z delovnimi ljudmi, jim odkrito govoril ter jih opozarjal na napake. Taki so bili tudi številni njegovi javni nastopi, ki so bili vedno pobuda partiji in delovnim ljudem za krepitev socialistične demokracije in za boj proti raznim negativnim pojavom v družbi. Nепrestano je proučeval vlogo ZKJ kot revolucionarne avantgarde pri graditvi socialistične družbe in poudarjal pomen njene enotnosti, kontinuitete revolucionarne akcije in nujnosti boja proti frakcionizmu in grupškim delovanjem.

Posebno pomembno področje Titove dejavnosti so mednarodni odnosi in zunanja politika. Tito je z globoko marksistično analizo razlagal poglede na probleme mednarodnih odnosov in perspektive boja za mir v svojih govorih na partijskih kongresih, pred zvezno skupščino in drugimi organi in delovnimi ljudmi Jugoslavije in v svojih številnih nastopih širom po svetu ob obiskih v drugih državah, na konferencah nevrščenih držav, pred OZN in drugod.

Tito je dajal vso podporo antikolonialnim in antihegemonističnim gibanjem in se zavzemal za razvijanje širokega sodelovanja socialistične Jugoslavije z vsemi državami in posebej z našo osvobodjenimi deželami.

Tito, ki je jasno doumel, da zunanja politika socialistične države, kakršna je Jugoslavija, ne sme biti pod vplivom njenih trenutnih interesov, temveč mora upoštevati celoto sodobnih de-



Ne samo podpis, poklonili smo mu svoje srce

mokratskih in naprednih svetovnih gibanj, spodbujati vse, kar jih združuje in se izogibati vsemu, kar bi jih lahko dezorientiralo ali razdružilo, je postal eden izmed najvidnejših zagovornikov politike aktivne in miroljubne koeksistence. Zavzemal se je za to, da bi bila ta politika oblika odnosov med vsemi deželami in državami, ne glede na njihovo velikost, razvojno stopnjo in notranjo ureditev. Kot protagonist take politike je bil Tito, skupaj z Nehrujem in Naserjem, pobudnik skupne miro-ljubne in antiblokovske aktivnosti, ki je pripeljala do združevanja nevrščenih dežel, od prve konference nevrščenih v Beogradu leta 1961, do Havane leta 1979, kjer je Tito prejel za svoje nesebično delo na tem področju posebno priznanje. Prišlo je do sodelovanja nevrščenih tudi na ekonomskem področju. Gibanje nevrščenih je postalo pomemben faktor v mednarodni skupnosti, ki ga morajo danes, radi ali ne, upoštevati tudi veliki, zato smo toliko bolj ponosni, da je bil »oče« tega gibanja tovariš Tito.

Na kratko je tovariš Frank potem prikazal Titove zamisli splošne ljudske obrambe in nanizal številna priznanja, ki jih je za svoje delo dobil tovariš Tito v domovini in v svetu.

Tovariš Tito je postal simbol in legenda že v času narodno-osvobodilnega boja, zato smo posebej ponosni, da smo se rodili in živimo v času, ki ga je izpolnilo njegovo veliko delo. Legenda je postal zaradi mnogostranosti in obsega, učinka in notranje enotnosti svojih vlog. S svojim življenjem in delom je pokazal nam in milijonom po svetu, da vsak doseženi rezultat v naši prelomni dobi vsebuje velik izziv, da resnični boj za srečo človeka ne pozna meja utrujenosti in ne dopušča razkošja malodušnosti. Prav to pa nas v tem težkem trenutku in v prihodnje zavezuje, da ne obupamo; nasprotno, zavezuje nas, da z vsemi silami nezadržno nadaljujemo z vsem, za kar je to-

variš Tito živel in izgorel. Ne smemo nikoli prelomiti prisege, ki smo mu jo dali ničkolikokrat: TOVARIŠ TITO, prisegamo ti, da ne bomo skrenili s tvoje poti!

Tovariš Tito je postal del nas samih, del življenja vsakega Jugoslovana.

Titovo ime je postalo last vseh tistih, katerim je mir življenjska potreba, vseh, ki se dvigajo v obrambo svoje narodne bitnosti in obstoja, neodvisnosti, ki se borijo za ustanovitev enakopravne skupnosti narodov, za osvoboditev od vseh oblik izkoriščanja, zaslužnjevanja in tlačenja in za prenehanje sile v odnosih med državami in narodi. Titovo ime je postalo simbol borca v vojni in miru in izraz humanistične vizije nekega novega sveta, ki bo rešen strahu pred uničenjem človeka po človeku in naroda po narodu, sveta, ki bo rodil pokolenja, ki ne bodo poznala vojnih grozot in opustošenj.

Sam je v sebi združeval najboljše lastnosti, voljo, moč in razum največjih borcev za svobodo in napredek v zgodovini vsega človeštva, od Spartaka do Lenina. Uspelo mu je uresničiti mnoge ideje, ki so nam jih dali veliki sinovi našega ljudstva — Matija Gubec s svojimi kmečkimi puntarji, Prešeren s svojo vizionarsko Zdravljico, Cankarja, ki je govoril o svobodnem združevanju slovenskega in drugih jugoslovanskih narodov na enakopravni osnovi. Pod Titovim vodstvom in politiko so bile šele podane osnove za uresničitev državnosti slovenskega naroda.

Pod vodstvom tovariša Tita smo zgradili trden družbeno-politični sistem, ki je poroštvo za kontinuiteto in za naš nadaljnji svobodni razvoj in napredek, delo in ideje tovariša Tita pa so nam za navdih in vodilo na tej poti. Pri tem se spomnimo njegovih zaključnih besed, ki jih je izrekel v referatu na zadnjem, 11. kongresu ZKJ pred slabima

(Konec na 4. strani)



Z zadnjo štafeto mladosti smo mu poklonili najlepše želje, želje, ki bodo ostale

Rodil se je v Zagorju belem, otrok sredi otrok, njegovo edino bogastvo bilo je dvoje rok... In s tema dvema rokama so ga poslali na pot. Zgodaj je moral zapustiti svoje rodno Zagorje in se podati v najboljše in najvišje šole na svetu — šole, ki jih piše življenje. Na svetu je malo ljudi, ki so to šolo življenja tako temeljito dojemali in dojeli; med njimi pa je bil TITO gotovo eden izmed največjih. Sicer pa je veliko število najuglednejših univerz doma in širom sveta TITU podelilo naziv častnega doktorja. Če bi govorili o znanstvenih delih, iz katerih je TITO doktoriral pred najuglednejšimi znanstveniki sveta, bi morali izbrati dve temi: samoupravni socializem in mir.

Tito je opravljal izpite na življenjskih univerzah: kot vajenec v Sisku, kot kovinarski delavec v Zagrebu, Dunaju, Kamniku, Trstu, Cenkovem, Münchenu, kot vojak in ranjenec na Karpatih, kot vojni ujetnik in potem udeleženec oktobrske revolucije v Omsku in drugih krajih Sibirije in Rusije, pa spet kot delavec in partijski aktivist v domačih krajih — v Velikem Trojstvu, Kraljevi, Smederevski Palanki, Zagrebu. Opravljal je izpite kot kaznjenev v Petrovaradinski trdnjavi, v Petropavlovski trdnjavi v Petrogradu, v zaporih v Ogulinu, v lepoglavskih in mariborskih samicah.

Leta in leta. Študiral je v Moskvi, v Turčiji, v Parizu. Svoje izpite je opravljal na najbolj razburljivih križiščih: dogodkov v Evropi. Življenje ga je dovolj izžolalo, da je leta 1937 prevzel nase zgodovinsko vlogo vodstva komunistične partije Jugoslavi-

Zatem je tovariš Frank natančneje orisal Titovo ustvarjalno delo pri organiziranju jugoslovanske komunistične partije in pri pripravah na narodnoosvobodilni boj in revolucijo, pa težke preizkušnje v boju in oblikovanje nove Jugoslavije ter nadaljeval:

V zapletenih in težavnih razmerah osvobodilne vojne in ljudske revolucije je TITO uresničeval koncept bratstva, enotnosti in enakopravnosti vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti. Do zadnjega je stalno poudarjal, da sta bratstvo in enotnost ena izmed najpomembnejših pridobitev narodnoosvobodilnega boja in nepogrešljiv pogoj vseh zmag jugoslovanskih narodov. Ko je bil Hitlerjev vojaški stroj končno poražen in je prišla svoboda, je tovariš Tito po volji ljudstva, izraženi na plebiscitarnih volitvah, stopil na čelo nove jugoslovanske države, ki se je začela obnavljati od vojnih ruševin in pričela graditi novo družbo na socialističnih načelih, ki jih je v svojem programu oblikovala KPJ, delavski razred in narodi Jugoslavije pa izbojevali v socialistični ljudski revoluciji pod Titovim vodstvom. V teh načelih jugoslovanske partije in tovariša Tita so odnosi med komunističnimi partijami in socialističnimi državami postavljeni na osnovo enakopravnosti in pravice vsake partije, da si izbira in sama določa pota in oblike boja za socializem.

Tovariš Frank je zatem prikazal leta povojne graditve dežele in naše ljudske oblasti, posebej pa se je zadržal ob Titovih zgodovinskih odločitvah, ki so temeljile na volji našega ljudstva,



Spoštljivo slovo od tovariša Tita



Umrl je revolucionar državnik, politik...

(Nadaljevanje s 3. strani)
dvema letoma v Beogradu, ko je poudaril naslednje:

»Socialistična samoupravna in neuvrščena Jugoslavija ima trdne in trajne temelje, zanesljivo oporo za svojo prihodnost.

Moč Jugoslavije je v junaštvu in trdnosti njenih narodov in narodnosti, ki so se kalili skozi zgodovino in vzdržali največje preizkušnje velike osvobodilne vojne.

Moč je v njihovi enotnosti in zavesti, da je ta enotnost v današnjem svetu — v katerem se sila še ni umaknila razumu — pogoj ne le za napredek, temveč tudi za goli obstoj.

Moč je v idejah, ki nas navdihujejo, in v ciljih, za katere se bojujemo.

Moč je v delavskem razredu in njegovi odločilni vlogi v družbi, v naših delovnih ljudeh, ki imajo vsak dan več in živijo čedalje bolje, čeprav še niso rešeni mnogih težav in odrekovanja.

Moč je v našem mladem rodu, ki je pridobitve revolucije rade volje sprejel za svoje in ki ve, da ima za seboj daljše obdobje dela in življenja v svobodi in miru kot katerikoli prejšnji rod na teh tleh.

Moč je v socialističnem samoupravnem sistemu, ki našemu človeku zagotavlja, da svobodno in suvereno odloča o svojem delu in njegovih rezultatih in ki ga varuje pred sleherno obliko izkoriščanja in nasilja, pred vsem, kar ovira vsestranski razvoj svobodne človekove osebnosti.

Moč je v široki fronti organiziranih socialističnih sil na čelu z zvezo komunistov, v avantgardi ne le po idejni opredelitvi, temveč tudi po sposobnosti, da razsvetljuje poti in perspektive nadaljnjega razvoja.

Moč je v splošni ljudski obrambi, katere udarna sila je jugoslovanska ljudstva armada, v kateri se enotno prežemajo idejnomoralna trdnost, borbena usposobljenost in sodobna opremljenost.

Moč je v naši neodvisni in neuvrščeni politiki, v tem, da se tudi z največjimi pogovarjamo kot enak z enakim, da enakopravno sodelujemo s skoraj vsemi državami sveta.

Moč je v visokem ugledu socialistične in neuvrščene Jugoslavije, v številnih prijateljih po vsem svetu, v položaju, kakršnega si je v mednarodnih odnosih zagotovila le redkokatera država.

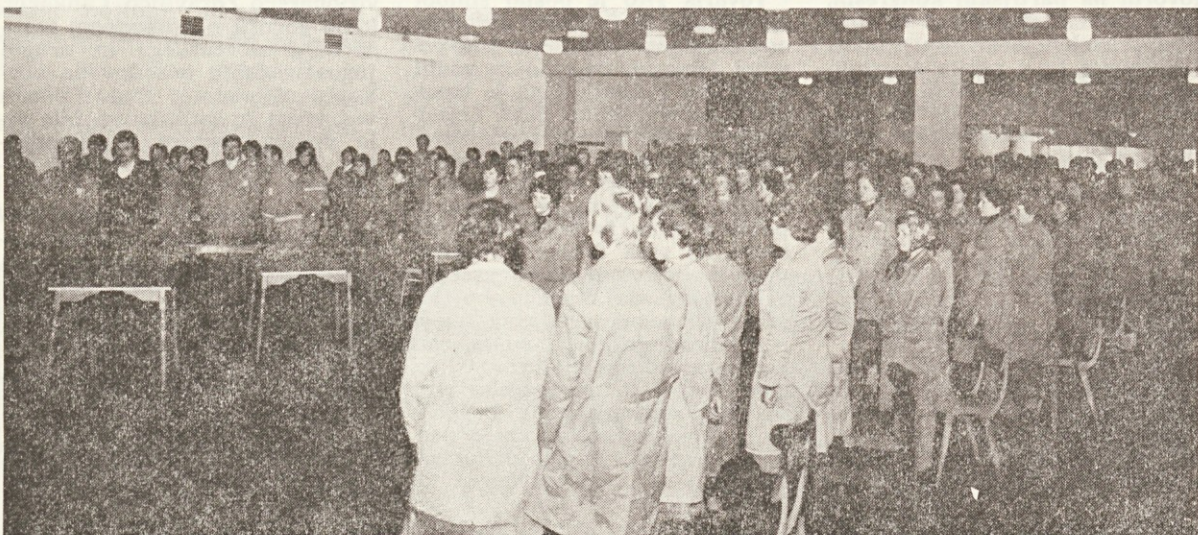
Zato z vedrino in optimizmom gledamo v jutrišnji dan. Prepričan sem, da bomo po tem kongresu še z jasnejšim pogledom v prihodnost in še s hitrejšim korakom stopili v nove akcije za socializem in človekovo srečo.

V svoji zadnji novoletni poslanici pa je med drugim za sedanji aktualni družbeni trenutek, že v teku svojega zadnjega spopada z hudo boleznijo, narodom Jugoslavije dejal:

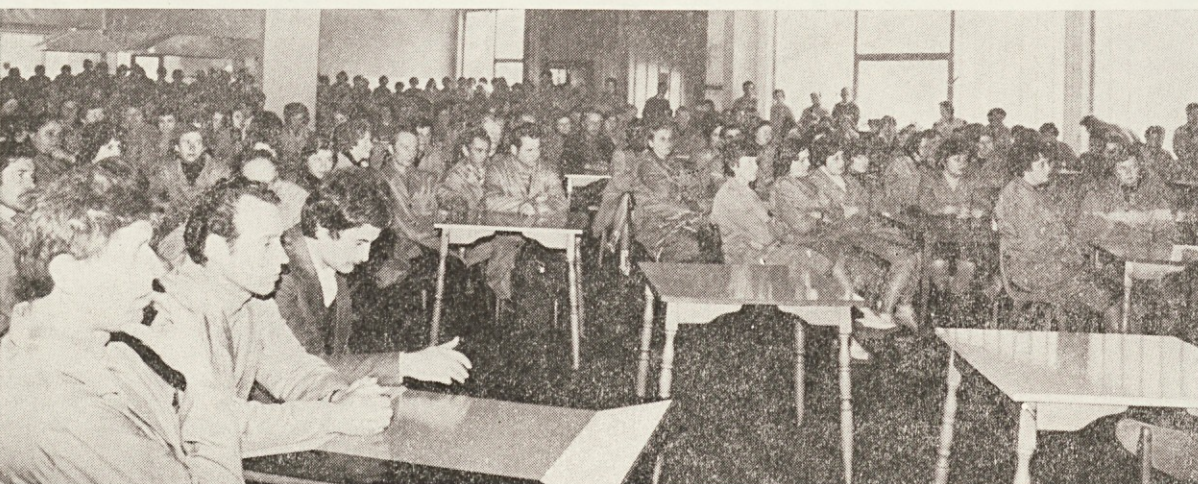
»Na koncu želim povedati, da leto, v katero vstopamo, ne bo lahko za nas. Zahtevalo bo resna odповedovanja. Zato se obračam na vse delovne ljudi, posebno na voditelje na vseh ravneh, da vsakdo na svojem mestu stori tisto, kar je njegova dolžnost. Naj bo to zares v polni meri leto velike aktivnosti in varčevanja, leto največje discipline in odgovornosti. Če bomo to dosegli, doseči pa moramo, in če bomo smotrno izrabili možnosti, ki jih ima naša država, ki je bogata naravnih bogastev in strokovnih kadrov, bomo premagali tudi sedanje težave.«

*

Iztekla se je življenjska pot preprostega dečka iz Kumrovc, kovinarskega delavca — proletarca, vojnega ujetnika, rdečegardista, delavskega zaupnika, komunista in internacionalista, spretnega ilegalca, preganjanca in kaznjenca, nočnega bralca Marksovega KAPITALA, ilegalnega popotnika s tujimi potnimi listi, upornika in bleščečega stratega revolucije in marksističnega misleca, vojnega heroja, državnika, bojevnika miru in novih odnosov med narodi, kreatorja samoupravne družbe, arhitekta nove Jugoslavije in očeta neuvrščene politike ter velikega ljubitelja mladine, v katero je neizmerno veroval in ji zaupal — MARŠALA JUGOSLAVIJE JOSIPA BROZA TITA, ki je v najhujšem viharju svojega življenja ostal pokončno drevo, ki je do zadnjega diha kljubovalo — dostojanstveno, ponosno in smelo.



Pretresljiva minuta tišine med delavci TOZD POHIŠTVO



Z mislimi in čustvi smo s tabo, TITO...



Tudi Cerklje ob Kopu je onemela v dnevih velike žalosti

Maj je mesec cvetja
najlepši cvet naših majev je TITO
njegov cvet je svobodna domovina
njegov cvet smo srečni ljudje

Tako lepa so bila srečanja z dragim Titom

Prav gotovo ni Jugoslavana, kateremu se obraz dragega TITA ne bi vklesal globoko v srce. Pozdravljali smo ga ob cestah, kadar nas je obiskoval, z izjemnim zanimanjem smo spremljali odtenke na njegovem nasmejanem ali zaskrbljenem obrazu, kadar je spregovoril na televizijskem zaslonu.

Mnogi pa so prišli tudi v neposredni stik z njim, saj se je TITO, kadar je le utegnil, vračal med preproste ljudi, se pogovarjal z njimi... Vsakemu, kateremu je stisnil roko in spregovoril z njim, bo to nedvomno najlepši, najsvetlejši spomin v njegovem življenju...

Nekaj teh ljudi, ki živijo med nami, smo zaprosili, naj za naše bralce oživijo te tople spomine.

TITO NA PODELITVI PRVIH KRAIGHERJEVIH NAGRAD

JOŽE LESAR — TVOREC IN DOLGOLETNI GLAVNI DIREKTOR BRESTA

Leta 1953 sem bil zaposlen na predsedstvu vlade SR Slovenije. Dobili smo obvestilo, da bo prišel v Ljubljano tovariš Tito z gostom U NUJEM, predsednikom vlade republike Burme. Komunisti smo bili zadovoljni, da vplivamo na čim večjo udeležbo zaposlenih in drugih občanov ob ulicah, da pozdravimo goste, poleg tega pa, da pomagamo miličnikom držati špalir. Jaz sem bil razporejen pred palačo sedanega izvršnega sveta SRS. Na tisti dan se je, kot navadno, kadar je Tito obiskal mesto, zbralo vse polno ljudi, zlasti ob magistralskih cestah, koder naj bi vozila kolona z gosti. Tudi pred tedanjo vladno palačo je bila velika gneča in smo se morali kar precej potruditi, da je množica obstala na pločniku.

Zagledal sem, da se nam bliža kolona avtomobilov. Tito in U NU sta stala v odprtem avtomobilu in nasmejana pozdravljala ljudi na obeh straneh ceste. Množica je valovala tako, da smo jo že težko zadrževali. Ko je pripeljal Titov avtomobil kakih deset metrov do mene, sem pogledal Tita, ki se je ravno obrnil na našo stran, odzdravljal z desno roko, z levo pa je oprl jemal levi rob avtomobilskih vrat.

jetne zavesti, ki me še danes prevzame, kadar se spomnim na to.

Drugič sem se srečal s tovarišem Titom legalno in svečano, čeprav do zadnjega trenutka tega nisem vedel. Bilo je leta 1969, v burnem času gospodarske reforme, ki jo je vodil pokojni Boris Kraigher. To je bil čas skrajno zahtevno postavljenih ciljev, tako v smeri modernizacije tehnologije, večje in kvalitetnejše proizvodnje in občutnega povečanja izvoza. Poleg tega so bila v ospredju vprašanja o utrjevanju in razmejevanju dolžnosti in odgovornosti med samoupravno in strokovno dejavnostjo.

To je bil globoko revolucionaren čas, saj je šlo za to, da samoupravljanje prevladuje vse družbene in gospodarske tokove in da se v tem okviru oblikuje kvalitetna in odgovorna strokovnost. Skratka — reforma je imela za temeljna cilja družbeno poglobiti samoupravno dominacijo in globok tehnično ekonomski premik. To pa je zahtevalo nov lik strokovnih organizatorjev delovnih procesov. Da bi pospešili oblikovanje omenjenih strokovnih profilov je bila ustanovljena vzpodbudna oblika z ustanovitvijo »Nagrade B. Kraigherja«, ki smo ga takrat večinoma imenovali »oče gospodarske reforme«. To nagrado je smiselno podelje-

variši za zamudo, imel sem policijski prekršek.« Zasmejala se je vsa dvorana.

Zatem se je začela procedura podeljevanja nagrad B. Kraigherja. Za vsakega je bilo povedano, kdo je, kaj opravlja, kaj je dosegel in zakaj se mu podeljuje nagrada. Jaz sem to poslušal samo na pol, gledal sem Tita, ki je sedel dober sežen od mene. Po podelitvi nagrad pa je Tito vstal, vsakemu izmed nas čestital in kaj pripomnil kot da nas pozna od preje.

Kakor se spominjam je meni rekel nekako takole: »Lepo se razvijate, poznam vaš kraj, imate tudi lepe gozdove in dober lov; sem že lovil pod Snežnikom, pa še bom prišel.«

Zatem je v prostem krajšem govoru dal priznanje Gospodarski zbornici, da je tudi za gospodarstvenike upeljala priznanja, saj vsi poklici že prejemajo nagrade in prav, da smo se nazadnje spomnili gospodarstvenikov. Nadalje je ocenil, da direktorji lahko odločilno vplivajo na razvoj samoupravljanja, diferencial je lik direktorjev na tiste,

ki se s kolektivom izjemno bore za napredek in na tiste, ki so se zbirokratizirali in pogospodili. Dodal je, da to razlikovanje ne velja le za direktorje gospodarskih organizacij, temveč za vse odgovorne položaje v družbi.

Ob tem sem ga opazoval, kako se mu je nasmejan obraz zresnil, ko je začel omenjati ne lahke probleme v našem gospodarstvu, vendar je zaključil svojo oceno z izjemno vedrostjo in spet nasmejan izrazil globoko prepričanje, da bomo skupno obvladali vse probleme, ki nam ovirajo nadaljnjo pot.

To srečanje s tovarišem Titom, njegov stisk roke in njegov topli pogled mi je največja nagrada za moje dosedanje delo.

Po slovesnosti smo se na krajši zakuski pogovarjali o tej svečanosti. Slovesnost je trajala dobro uro, meni pa se je zdelo, da je bilo to vsega nekaj minut. Z neznansko silo me je vlekel domov, med delavce Bresta, da bi jim lahko čimprej povedal, kaj sem doživel.



Delegacija slovenskih delavcev s tovarišem Titom

NA SPREJEMU PRI PREDSEDNIKU TITU

STONE BAVDEK — DIREKTOR TOZD POHIŠTVO

Mislil, da ni Jugoslavana, ki si ne bi želel neposrednega srečanja s tovarišem Titom.

O tovarišu Titu sem slišal že med vojno. Vsi smo vedeli, da je partizanska vojska Titova vojska in čeprav sem bil še otrok, me je zelo zanimalo, kdo je ta človek, ki vodi narodnoosvobodilni boj, kdo je ta človek, ki se ga tako bojijo sovražniki naše domovine.

Že v prvih letih svobode so odšli nekateri moji znanci na služenje vojaške obveznosti. Tudi v Titovo gardo so bili dodeljeni. To se je meni zdelo izredno častno in srečanja s tovarišem Titom sem si želel vsaj na ta način.

Nisem bil dodeljen v Titovo gardo in želja, videti tovariša Tita, me je še naprej spremljala.

Ob obisku tovariša Tita v Ljubljani leta 1957 sem se prerival prav v prve vrste in srečen sem bil, da sem ga videl. Nisem si pa upal niti pomisliti, da mu bom lahko kdaj stisnil roko.

Prišlo je leto 1968 in takrat so me določili v delegacijo slovenskih delovnih kolektivov, ki je šla čestitat tovarišu Titu za 76. rojstni dan. S tem so me hoteli nagraditi za prizadevano delo v sindikalni organizaciji. In res, lepše nagrade mi ne bi mogli dati.

25. maja smo bili že zgodaj na nogah. Člani delegacij vseh republik smo nestrno pričakovali slavnostni trenutek, ko bomo

segli v roko tovarišu Titu in mu zazeleli novih uspehov pri državnih poslih.

Vožnja z avtobusom proti Belim dvorom se mi je zdelo vse prepočasna, nestrpnost se je stopnjevala.

Pred Belim dvorom smo se zbrali člani vseh delegacij, člani državnih in političnih organov in organizacij ter Titovi najozji sodelavci. Natačno ob napovedanem času je ves nasmejan stopil med nas tovariš Tito. Ob vselem vzklikanju in pozdravljanju mu je zadnji nosilec štafete predal štafetno palico. Tovariš Tito se je v kratkem nagovoru zahvalil za čestitke in nakazal prihodnje naloge mladine in delovnih ljudi.

Na zakuski smo se člani slovenske delegacije dogovorili, da bomo tovarišu Titu nazdravili s čašo vina. Bil je še daleč od nas, ko sem že razmišljal, kako mu bom čestital, s katerimi izbranimi besedami mu bom zazelel srečno in dolgo življenje.

Približal se je. Bil je v modri obleki, v nas pa so gledale vse se svetlo-modre oči. Bil sem očaran in vznemirjen.

Segla sva si v roke in kar pogumno so mi teklo slovenske besede, s katerimi sem mu iz srca želel vse najlepše. Bil je dobre volje in z nami se je držal v prijetnem razgovoru.

Ker smo vsi želeli imeti spomin na to srečanje, se je tovariš Tito z nami slikal.

Sedaj mi je ta slika res dragocen spomin in tega srečanja ne bom nikoli pozabil.

S TITOM PO POTEH PRIJATELJSTVA

JOŽE LIPOVEC — PLANER PROIZVODNJE V TOZD POHIŠTVO

Že kot pionir in član mladinske organizacije sem imel srečo, da sem vsaj bežno videl predsednika Tita tako kot najbrž vsi ostali bralci našega Obzorika.

To je bilo na železniški postaji na Rakeku ali ob cesti v Planini. Z veliko radostjo smo ga čakali in navdušeno pozdravljali. Nekoliko bližje in dalj časa sem ga videl in pozorno spremljal njegov govor na velikem zborovanju v Okroglici, kjer sem kot član pevskega zbora Cerknica sodeloval v skupnem zboru več sto pevcev iz vse Notranjske in Primorske. Vsa ta srečanja so bila do leta 1955.

Leta 1956 sem odšel služiti vojaški rok v Pulo. Dodeljen sem bil v artiljerijsko šolo mornarice. Ves čas šolanja smo se skrbno pripravljali tudi na tradicionalno tekmovanje vseh šolskih centrov, ki je bilo vsako leto v pulski areni. Naše napore priprave na področju kulturnega življenja v šoli so bile nagrajene za nas z največjo nagrado. Kot zmagovalna šola smo bili povabljeni na enodnevni izlet na Brione k predsedniku Titu.

Čez dan smo si ogledali otok, zvečer pa smo imeli koncert našemu maršalu Titu. Na koncert je prišel samo z ožjimi sodelavci in z ostalimi občani Brionov. Pred pričetkom koncerta smo ga dolgo časa pozdravljali. Nato smo kljub nekoliko treme imeli koncert. Pevski zbor šole mu je zapel več pesmi. Ker smo imeli na šoli tudi pevski zbor samo Slovenci, smo mu po programu zapeli pesem »ŽABE«. Kot velik ljubitelj petja nas je tovariš Tito zelo razpoložen in nasmejan pozorno spremljal. Po koncertu se nam je zahvalil in se z nami tudi slikal.

Po končani šoli sem bil dodeljen kot član posadke na šolsko ladjo GALEB. Že samo biti član ladje, s katero je tolikokrat potoval tovariš Tito na »Potovanja miru«, je bila zame velika sreča in čast. Vedel sem, da bom sedaj lahko večkrat videl tovariša Tita. Kadar je prišel na našo ladjo, smo bili nepopisno veseli.

V nepozabnem spominu so mi ostala potovanja tovariša Tita in Naserja z Brionom v Dubrovnik, ko sta šla na proslavo na Tjentište, v Split in ostale kraje ob naši obali. Največje doživljaje zame pa je bilo potovanje predsednika Tita na poti miru po deželah Azije, Afrike in Bližnjega vzhoda.

Takrat sem v svoj dnevnik zapisal: »Dubrovnik, 2. decembra 1958, popoldne. Vsa posadka šolske ladje Galeb in spremstva tovariša Tita je postrojena na palubi ladje. Točno ob 16. uri je prišel na ladjo tovariš Tito. Po raportu komandanta eskadre je tovariš Tito pregledal postrojeno posadko Galeba, ki mu je z močnim: ZDRAVO odzdravila na njegov pozdrav. Nato je posadka zasedla svoja mesta, komandant je dal znak na VEZ. Na ta znak se je začelo veliko potovanje predsednika Tita.

Tovariš Tito se je zelo zanimal za naše življenje na ladji. Obiskoval je naše prostore, našo kuhinjo in nas večkrat kaj spraševal. Zelo rad se je zadrževal tudi na komandnem mestu, se poglabljaj v vodenje ladje in se zanimal za pozicije lad-

(Konec na 6. strani)



Tovariš Tito na podelitvi Kraigherjevih nagrad

Takrat pa se mi je zazdelo, da gleda Tito vame in mi maha z roko. Začutil sem nepopisno razpoloženje, kar vrglo me je k avtomobilu in sem ga z obema rokama zagrabil za njegovo levico. Tito se je prijazno smehljaj in začel dajati roko tudi drugim. Takrat sem šele uvidel, kaj sem povzročil. Ljudje so za menoj vdrli do avtomobila, tako da se je kolona avtomobilov zaustavila. Hitro posredovanje milice je omogočilo koloni nadaljevati pot, jaz pa sem stal ob pločniku kot obsojenec, vendar z neizmernim veseljem v sebi, da sem se rokoval s Titom. Imel sem, upravičeno, precej preglavic v naslednjih tednih zaradi tega svojega nediscipliniranega obnašanja. Prejel sem skoraj kazen, vendar vse to ni odtehalo pri-

vala Gospodarska zbornica SRS na podlagi natečaja.

Prve štiri nagrade so bile podeljene leta 1969. Jaz sem bil izbran za to prvo nagrado, poleg mene pa še trije tovariši iz drugih delovnih organizacij.

Ko smo se zbrali v dvorani zbornice, so začeli prihajati tudi vsi vodilni tovariši iz republikanskih ustanov, tako da smo bili ob deseti uri zbrani vsi. Čakali smo kakih petnajst minut, ko se je začelo šušljati, da se še nekoga pričakuje. Še pomislil nisem na tovariša Tita. Pa je le bilo res.

Kmalu potem se je prikazal na vratih v dvorano, dobro razpoložen in nasmejan. Ko je prišel v ospredje, je s pogledom ošinil prisotne, se še bolj nasmešnil in dejal: »Oprostite to-

Tako lepa so bila srečanja z dragim Titom

(Nadaljevanje s 5. strani)

je posebno takrat, ko smo več dni vozili po Indijskem oceanu. Večino svojega časa je izkoristil za delo v svoji delovni sobi ali ob lepem vremenu na palubi. Vedno mi bodo ostale v nepozabnem spominu njegova velika skromnost, delavnost in pozornost do vsega.

V spominu mi bo ostal kot odlični pomorščak. V največjih viharjih, ko je veliko članov posadke ali spremstva imelo morskobolezen, je prišel med prvimi na zajtrk in delal kot da Galeb plove po »bonaci« (zelo mirnem morju). Njegovo skromnost sem opazil tudi v tem, da je večkrat zahteval večerjo, ki je bila za nas, mornarje in odklonil tisto, ki je bila pripravljena za njega in za ostale člane uradne delegacije.

Nepozabni mi bodo ostali sprejemi tovariša Tita. Ne morem popisati vzdušja, ko smo pristajali v luke Džakarta, Rangun, Madras, Colombo, Masava, Port Sudan in druge. Ob streljanju častnih salv, pozdravov vseh ladijskih siren, igranju godbe in radostnih pozdravov tisočeri državljanov, ki so nas pričakali v vsaki luki, so nam od radosti, ko smo videli, kako sprejemajo našega tovariša Tita, večkrat prišle solze v oči.

Ko smo se vračali domov, je tovariš Tito odšel z ladje Galeb že v Grčiji. Iz Soluna je odpoval z modrim vlakom v Beograd. Mi pa smo se vrnili z ladjo v našo luko v Split. Vsa potovanja predsednika Tita mi bodo ostala vse življenje v globokem spominu. Tega ni mogoče pozabiti. Zelo težko je to tudi opisati, to je treba samo doživeti.

nam povedali, da bo naš paviljon obiskal predsednik republike s spremstvom. Med nami je završalo. »Komandant« našega paviljona »grupe 7« (sedem najpomembnejših slovenskih proizvajalcev pohištva) tovariš Miha Ravnik (sedanji glavni direktor Mebla iz Nove Gorice) nas je vestno pripravil na pravilno protokolarno obnašanje ob obisku. V duhu smo se spet in spet pripravljali na odgovore ob morebitnih vprašanjih, odgovore, ki morajo biti kratki, jedrnat, vsebinski.

Ob prihodu predsednika Tita v naš paviljon sva dežurala s sodelavcem Sergejem Turkom vsak na enem koncu našega dolgega razstavnega prostora. Takoj ob prihodu k našemu »štanu« je predsednik pokazal veliko zanimanje za neko našo omaro, zato je prestopil prag razstavnega prostora in se ji približal. Ko je začel odpirati vrata krila garderobne omare, se je le-ta začela skoraj neopazno nagibati k njemu, kar je k sreči takoj opazil Sergej, se naslonil nanjo in jo »podprl« ter brez zadrege razlagal podrobnosti o našem drugem pohištvu. Ko je predsednik prišel v »moj rajon«,

se mu je zahotelo preskusiti neko na videz udobno sedežno garnituro. Potihem sem zaklinjal vse na svetu, naj mi bo sreča naklonjena in da so naši monterji dobro opravili svoj posel. Po uspešno prestatem predsednikovem »testu« sem se vidno oddahnil, ker je »SG-070« vzdržala.

Po nekako desetminutnem ogledu našega razstavnega prostora se je predsednik Tito poslovil z besedami: »Imate vrlo lep i kvalitetan namještaj« in po kratkem premoru z nasmehom dodal: »Ali — dečki — drugi put ga ipak malo bolje pričvrstite!«

S Sergejem sva se osuplo spogledala. Zdi se mi, da še odzdravila nisva, ker se je medtem predsednik s spremstvom že oddaljil. Ob misli, da bi se res omara podrli nanj, me je zmrazilo. Vsi smo mislili, da tega spodrsnjaja ni opazil, vendar je to razumevajoče, velikodušno dal vedeti ob primernem trenutku.

Ob državnih skrbih in dolžnostih je zmogel najti čas in pozornost tudi za male, običajne stvari, ki so ga naredile tako velikega, človeškega, nepozabnega.

samo z bežnim ogledom razstavljenih izdelkov. Hotel si jih je zares ogledati. Pristopil je k regalu, odprl steklena vrata, pa garderobna vrata. Hotel se je prepričati o kvaliteti. Do tu vse lepo. Toda tam se je zataknilo. Malo površnosti pri montiranju omare in nastavkov. Pri odpiranju vrat se je omara nagnila, nepritrjeni nastavek pa skoraj da ni zdrsnil na nas. Hitro sem ga zadržal. Tovariš Tito pa nas je hitro potolažil z besedami: »Drugi put, drugovi, treba da bolje pričvrstite.« Nasmeh in razpoložen si je ogledal še ostale izdelke. Najbolj mu je bila všeč »CLAUDIA-bela«. Nekaj mesecev kasneje sem slišal pri Ju-goexportu v Beogradu, da je najlepši izdelek industrije pohištva BREST tudi kupil.

Petkrat biti ob tovarišu Titu, videti ga tako blizu in tudi govoriti z njim, je res nepozabno in obenem veliko bogastvo.

Želja po ponovnem stisku rok je še vedno v meni, našel jo bom v njegovih delih, v njegovem svetlem liku. Njegovo nasmehano lice bo zame vedno živelo.

TITO SEM IZROČIL ŠOPEK CVETJA

MATJAZ KOČEVAR — MLADI CERKNIČAN, DIJAK POSTOJSKE GIMNAZIJE

Taboril sem v Puntizeli, ki leži nekaj kilometrov od Pulja. Tam sem doživel tudi najsrečnejši dogodek svojega kratkega življenja.

Nekega dne sem si dal na glavo pionirsko kapo, okoli vratu pa sem si zavezal rdečo rutico in se napotil proti recepciji. Tam me je pričakovala tovarišica Vlasta in mi povedala presnetljivo novico, da grem v Pulj pozdravit tovariša Tita v imenu vseh pionirjev Pulja in Puntizele. S pionirko Gordano Vujičić iz Novske so naju odpeljali v Pulj.

Ob cesti so se valile gručice ljudi. S cvetjem v rokah smo se ustavili blizu pomola, kjer naj bi pristala jahta tovariša Tita. Z nama je bila tudi tovarišica, ki je že trikrat pozdravila predsednika Tita. Če povem po pravici, sem se tresel kot šiba na vodi. Nekdo nama je povedal besede, s katerimi naj bi pozdravila častnega gosta.

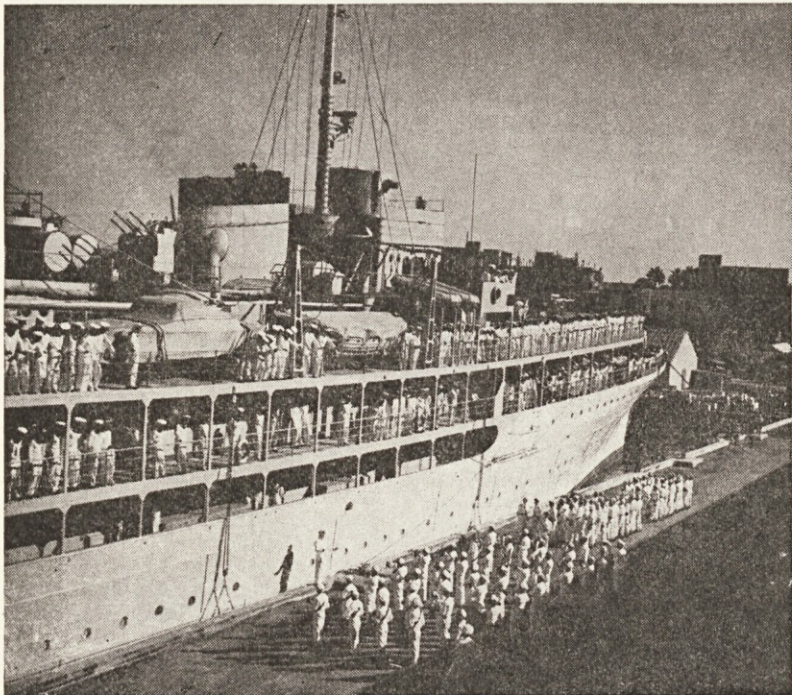
V daljavi sredi morja so se prikazale drobne luči, ki so se večale, in videl sem že obrise jahte, na kateri je bil najdražji gost. Jahta je pristala. Z nje je stopil tovariš Tito. Po kratkem pozdravljanju z družbenopolitičnimi delavci Pulja sva z Gordano stopila pred visokega gosta, mu zaželela dobrodošlico in mu izročila cvetje. Povedal sem, da sem Slovenec, doma iz Cerknice.

Trema se je spremenila v nezizmerno veselje. Ljudje so navdušeno ploskali, ko se je ljubljenski gost odpeljal po cesti proti znameniti puljski areni.



Presrečen sem, da sem pozdravil predsednika republike tovariša Tita.

Nikoli ne bom pozabil toplega prijateljskega stiska roke.



GALEB na poti miru. Pristanek v Latakiji (Grčija)

TITO MED NAŠIM POHIŠTVOM

JANEZ LAVRENCIČ, REFERENT V IZVOZNEM ODDELKU

V tihi žalosti sedanjega trenutka mi živo stopi v spomin prvo in edino neposredno srečanje z našim predsednikom. Njegov svetel lik revolucionarja, borca in povojnega voditelja svetovna zgodovina že sedaj piše z velikimi črkami, njegovo neposrednost, iskrenost in velikodušno razumevanje pa so imeli priložnost spoznavati naši ljudje ob vsakodnevnih pristnih stikih z njim. Imel je sposobnost veli-

kih, strateških zamisli in njih uresničitve, hkrati pa ni zamenjal malih, bežnih, obrobni dogodkov, srečanj s preprostimi vsakdanjimi ljudmi. Ni bil velik le ob velikih, pomembnih odločitvah, velik in priljubljen je postal tudi iz mozaika drobnih spoznanj, ki so sestavljala podobo vrlega človeka in predvsem človeškosti v odnosu do soljudi.

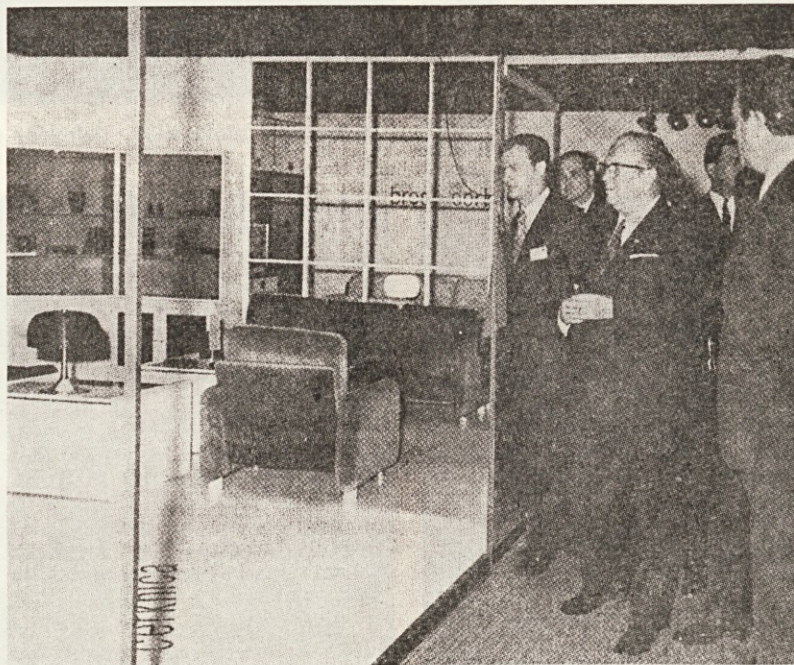
Bilo je pred desetimi leti na Salonu pohištva v Beogradu. Eden od sejmov pač — takih in podobnih prej in pozneje še veliko. Pa vendar — drugega dne so

TITO ME JE VZEL V NAROČJE

SERGEJ TURK — DOLGOLETNI REFERENT V BRESTOVI PRODAJNI SLUŽBI

Rekel sem si: napiši nekaj besed o srečanjih s tovarišem Titom. Lažje ti bo v teh žalostnih dneh. To je sedaj tvoja dolžnost! Dragega Tita ni več med nami, toda njegov spomin bo vedno živ. Njegovo nasmehano lice, kakršnega si videl še kot desetletni pionir, to lice naj sedaj zaživi pred teboj. Na to

ske restavracije ob zdravici zahvalil za prisrčen sprejem. Za mene-pionirja je bila za zdravico pripravljena limonada. Nato smo se odpeljali v Postojnsko jamo. Sedel sem na kolenih tovariša Tita, moja sošolka, ki je bila tudi v narodni noši, pa pri predsedniku Bayarju. Bilo je tako lepo, ko me je ves čas držal tovariš Tito. Po ogledu Postojnske jame sem se peljal v avtomobilu, v katerem sta sede-



TITO je pohvalil naše izdelke

lice, lice človeka, ki je tako ljubil otroke, si ga tudi ti že poljubil. In tudi on te je objel in poljubil.

Odločil sem se. Srečati Tita, izreči mu kratek pozdrav, podariti mu slovenski šopek, objeti ga in poljubiti, to je za otroke veliko in nepozabno doživetje. To je spomin, ki ga z ljubeznijo vedno nosiš v sebi.

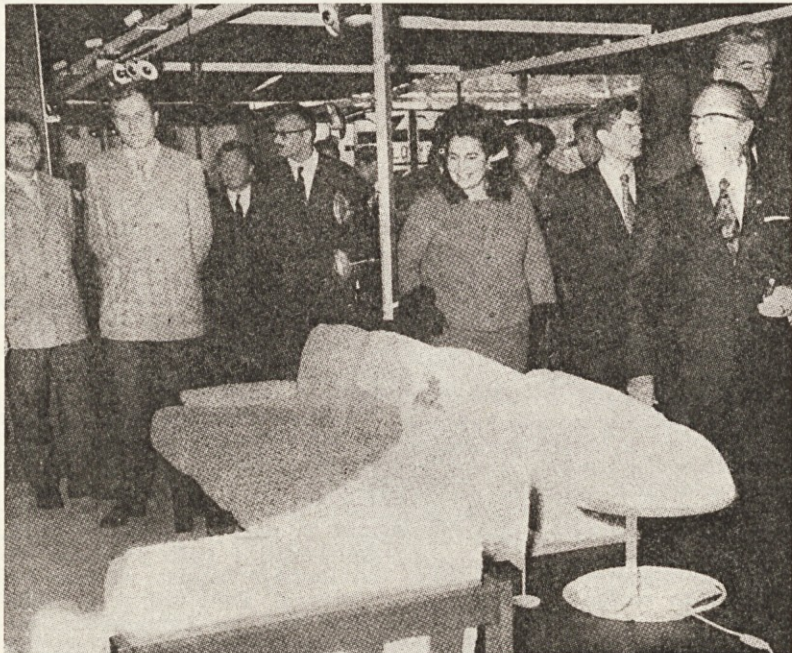
Takrat je tovariš Tito spremljal na poti po Jugoslaviji svojega gosta turškega predsednika Dželala Bayarja. Zaustavila sta se v Postojni. Kot načelnik pionirjev osnovne šole sem ga, oblečen v narodni noši, pozdravil pred vhodom v Postojnsko jamo.

Bilo je tako lepo. Veliko uniform. Tudi oba predsednika sta bila v svečanih uniformah. Ko so tovariša Tita in njegovega gosta pozdravili tudi ostali, se je tovariš Tito v prostorih Jam-

la oba predsednika, do središča Postojne. Tam smo se poslovili. Kasneje sem tovariša Tita v imenu pionirske organizacije pozdravil še dvakrat.

Zelo sem si želel, da bi ga še kdaj pozdravil. Kadarkoli sem ga slišal govoriti po radiu in kasneje na televiziji, sem bil zelo ponosen. Želja, dolgo let skrita, se mi je zopet izpolnila. Pred nekako devetimi leti sem se še dvakrat rokoval s tovarišem Titom. Po tolikih letih je bil to zopet srečen trenutek. Minilo je skoraj petindvajset let od zadnjega srečanja, toda tovariš Tito je bil enak, nasmeh in veder. To je bilo v Beogradu.

Prišel si je ogledat salon pohištva. Tudi tam sem mu zaželel dobrodošlico in mu prisrčno stisnil roko. Bil je tako veder in preprost. Naše pohištvo mu je bilo zelo všeč. Tovariš Tito ni bil človek, ki bi se zadovoljil



Tito na našem razstavnem prostoru v Beogradu

Kaj nam pomeni naš TITO

MISLI BRESTOVIH DELAVCEV OB IZGUBI NAŠEGA TITA

Branko HITI — vodja izmeme v TOZD IVERKA

V prsah me je stisnilo, ko sem slišal za novico o smrti tovariša Tita.

Tito mi pomeni vse. Že v rani mladosti sem rad poslušal partizanske zgodbe, kasneje pa bral knjige in prisluhnil besedam tovariša Tita.

Občudoval sem njegova herojska dejanja, brezkompromisni boj v ljudski revoluciji, po vojni pa preudarno in modro vodenje naše samoupravne socialistične skupnosti.

Titovo življenje je bil en sam boj, boj za delavske pravice, mir in enakopravnost med narodi.

vali bratstvo in enotnost narodov in narodnosti Jugoslavije, da bomo kot zenico v očesu varovali svojo svobodo, da bomo še naprej hodili po samoupravni poti, po poti, ki jo je osvetlila Titova misel.

Franc MEDEN — delavec v pripravi lepila v TOZD IVERKA

TITO — sin našega naroda, simbol revolucije, boja za pravičnost, velikan tega stoletja, ki je s svojimi deli obrnil novo stran zgodovine, živi v vseh nas; v najmlajših, mladini, generaciji, ki je skupaj z njim gradila novo domovino, v ljudeh, ki so

na katerem se bo še naprej gradila neuvrščena in svobodna skupnost jugoslovanskih narodov in narodnosti, naša Jugoslavija.

DRAGICA ARKO, delavka v montaži TOZD POHIŠTVO

Tito je zame največji človek, borec za mir, človek, ki je v svetu najbolj ugleden med vsemi voditelji držav.

Bil nam je kot oče, vzornik v našem politično družbenem delu; vedno nas je usmerjal na pravo pot. Z veliko vnemo se je zavzemal za delovnega človeka z družbenim delu in tudi obiskoval nas je, se zanimal za težave. Vedno je bil pripravljen pomagati, svetovati.

Bil je med najuglednejšimi voditelji neuvrščenih in se je

Kristina KRAŠEVEC, delavka v oddelku kartonaže v TOZD ŽAGALNICA

Ni besed, ki bi bile dovolj ustrezne in pokazale vso veličino in bogastvo njegove osebnosti. Dovolj je ena sama beseda — TITO.

Lik tovariša TITA mi bo ostal v nepozabnem spominu.

Zelo me je pretresla njegova smrt. Odmevi doma in po vsem svetu kažejo polno potrditev njegovega dela in dediščine, ki jo je zapustil.

Prepričana sem, da smo dovolj močni in sposobni dograjevati to, kar smo z njim do sedaj naredili in da bo Jugoslavija še naprej samoupravna socialistična neuvrščena skupnost. Porok za to smo mi delovni ljudje, je naša ustava, sta bratstvo in enotnost, je Titova Jugoslavija.

cionarja in komunista čutim praznino in bolečino v srcu.

Dolgo sem gojil iskrico upanja za ozdravitev našega tovariša Tita ob rednem poslušanju sporočil zdravniškega konzilija. Vendar se mi ta želja ni izpolnila.

Še posebno mi je pri srcu naš tovariš Tito, ker se je vedno zavzemal za delavski razred, za njegove pravice in za boljši delovni jutri.

Želim stopati po Titovi poti in želim, da Titovo pot nadaljujejo tudi mladina in vsi prihodnji rodovi.

JANA VOLJČ — TOZD GABER STARI TRG

Teško je najti besede, s katerimi bi lahko povedala, kaj mi pomeni tovariš Tito.

Novica o njegovi smrti je še tako živa, da se bomo šele čez čas prav zavedli pomembnosti njegovih neprecenljivih zaslug za celotno družbo in za vsakega posameznika. Pripadal je vsem nam, dajal nam je veliko več, kot je od nas lahko dobil povrnjeno.

Tovariš Tito mi pomeni simbol revolucije, svobode, nenehne prizadevanja za mir v svetu, za lepši in boljši jutri. Preveč je vsega, kar je opravil, da bi lahko ob tem pretresljivem trenutku podrobneje opredeljevala neprecenljivi Titov prispevek k razvoju človeške družbe.

Doumeti moramo, da njegovo slovo ni slovo, njegova dejanja bodo živela z nami. Izguba dragega Tita je nenadomestljiva, ostaja nam uteha, da bomo s polnim zaupanjem v prihodnost nadaljevali našo — Titovo pot.

Jože KORENČAN, delavec na nadmiznem rezkarju v TOZD JELKA

Teško je govoriti o TITU, ker je ideal, ki ga ne bo nihče dosegel. Meni kot delavcu v neposredni proizvodnji je posredno omogočil, da sem se izučil svojega poklica, da v miru opravljam svoje delo, za katero dobim tudi ustrezno plačilo.

V vseh kriznih obdobjih je našel ustrezne rešitve in nakazal smer, v katero se mora razvijati naša samoupravna družba. S svojo premišljeno zunanjo politiko pa je dosegel, da imamo dobre odnose s sosedami in z vsemi ostalimi državami. Mislim, da moramo nadaljevati pot, ki nam jo je začrtal, da bomo čim več prispevali k razvoju samoupravnega socializma in neuvrščenosti v svetu.

(Konec na 8. strani)



Delavci Skupnih dejavnosti v nemi minuti tišine

Njegove misli »tujega nočemo, svojega ne damo«, »tovarne delavcem« in mnoge druge so nas združevale in krepile pri vsakdanjem delu.

S smrtjo tovariša Tita nismo izgubili le voditelja naših narodov in narodnosti, temveč tudi tvorca neuvrščenosti in borca za enakopravno mednarodno sodelovanje.

Lahko smo srečni, da smo živeli s tovarišem Titom — velikanom našega časa, zato mora biti naša skupna naloga in dolžnost, da se oddolžimo za njegova herojska dejanja in stopamo po njegovi poti.

LEON TRUBAČEV — TOZD GABER STARI TRG

»Umrl je Tito.« Te tri besede, ostre kot sulica, so me zbudile globoko v srce, v dno moje duše, ko sem jih zaslišal. Tolikokrat sem držal pesti zanj, želel, da ozdravi. Takoj sem se zavedel, kaj smo izgubili. Vsi, mladina, Jugoslavlani, ves svet je izgubil človeka, ki je dragocen del zgodovine človeštva.

Mi, mladi, smo izgubili največjega prijatelja, vzornika, pobudnika. Tovariš Tito je velikokrat poudaril: »Narodu, ki ima takšno mladino, se ni treba bati, kakšna bo prihodnost.« Veroval je v mladino, v njej je videl vso prihodnost, zato smo ga imeli mladi tako radi. Rekel je, da je mladina borbena, polna zanosnosti in energije, ki jo želi sprostiti v delu in v akcijah. Mladina je mislila na te Titove besede in gradila ter skupaj z drugimi zgradila novo, socialistično, samoupravno, neodvisno Titovo Jugoslavijo.

Sedaj nam ostane le, da zberemo vse svoje sile ob nalogah, ki jih je nakazal: da bomo boljše gospodarili, da bomo utrje-

že kot odrasli z občudovanjem spremljali njegov boj za boljše življenje.

In vsi, prav vsi smo bili vedno ponosni na Josipa Broza-Tita, ki je vedno spoštoval voljo ljudstva, s tem pa si je pridobil zaupanje vseh naših ljudi, zaupali so mu milijoni ljudi po svetu.

Občudovali in spoštovali smo ga kot človeka in državnika, kot misleca in borca.

Njegov nauk je v vseh nas, je neizbrisn, zato tudi živi povsod v vsakem trenutku. Jugoslavija danes žaluje za človekom, ki ni nikoli priznal poraza, za sinom domovine, ki se je pod njegovim vodstvom dvignila v močno skupnost.

Kako naj mu izrazimo hvaležnost za vse, kar je storil? Spoštovali in uresničevali bomo njegov nauk, ki se je vselil v naša srca in razum.

JOŽE GORNIK — mehanik v mehanični delavnici TOZD POHIŠTVO

Teško je povedati z besedo, kaj mi pomeni tovariš Tito, kajti to je človek, ki je ustvarjal vse življenje in je vsaka ocena premajhna in preozka.

Neizmerno pa sem ponosen, da sem del generacije, ki je živela pod neposrednim Titovim vodstvom. Občutil sem doslednost in zanos človeka, ki je zapustil neizbrisljiv pečat v vsej svetovni javnosti.

Mislim, da je Titovo neomajno zaupanje v mladino in mlado generacijo nasploh povsem upravičeno, kajti sposobni smo stopati po njegovi poti.

Ne samo mladina, temveč vsa jugoslovanska družba je pod Titovim vodstvom zgradila temelj,

zavzemal proti blokovski politiki sveta, za dobre odnose med vsemi narodi sveta, ne glede na njihovo družbeno ureditev.

Čeprav nas ne bo več obiskoval, bodo njegove ideje, misli, napotki vedno med nami.

MARIJA ARKO — TOZD MASI-VA

Tito je človek, ki je znal združiti vse napredne ljudi sveta za dobro človeštva. Je velikan našega časa in misel, da ga ni več med nami, ne more biti resnica. Med nami bo še vedno živel in povsod bodo prisotne njegove ideje. V srcih smo z njegovo smrtjo postali trdnejši, odločnejši in še bolj neomajni, ko bomo stopali po njegovi poti.



TITOVA zapuščina: DELAVCI ODLOČAMO!

Kaj nam pomeni naš Tito

(Nadaljevanje s 7. strani)

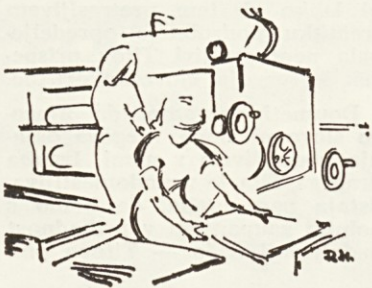
EMIL LAH — Skupne dejavnosti

Meni pomeni TITO simbol svobode, napredka, pravičnosti in ustvarjalnosti. Besede TITO se spominjam iz vojnih časov, ko je nam mladim pomenila neustrašnega partizanskega voditelja. V dneh osvoboditve sem spoznal tudi njegov lik, ki je bil naslikan v parolah po zidovih SMRT FAŠIZMU. TUJEGA NOČEMO, SVOJEGA NE DAMO!

Vso njegovo veličino pa sem spoznal v letih izgradnje naše domovine, ko so začela delovati sredstva obveščanja. Živo v spominu mi je ostala njegova osebnost in njegov govor na zborovanjih v Dolenjskih toplih in na Okroglici. Vsi njegovi govori so bili zame odkrivanje zgodovine, analiza sedanjega časa doma in v svetu ter napoved prihodnosti osvobojenega človeka.

Njegovo delo je bilo tako veličastno, da lahko naša družbena skupnost pričakuje še nove uspehe. Mislim, da ni človeka, ki ne bi hotel nadaljevati njegovega dela in idej.

Porok za nadaljevanje Titove ustvarjalnosti je naša samoupravna družba, ki je organizirana tako, da bo vsakdo, ki ne bi hotel nadaljevati tega veličastnega dela, deležen ljudskega prezira.



OLGA KNAUS — Skupne dejavnosti

Tito je velikan naše dobe ne samo zato, ker je zgradil trdno, neodvisno in samoupravno Jugoslavijo, temveč tudi zato, ker je podobno kot genialni voditelj v vojni postal tudi genialni graditelj miru, človek, ki je oživel pojme neodvisnosti in napredka. Bil je borec za družbeno pravičnost in partizanski voditelj, preudarni državnik z natančnim občutkom za zapletene resničnosti sodobnega sveta.

Predsednik Tito ni samo eden od ustanoviteljev neuvrščenosti, temveč tudi osebnost, ki je vlila neomajno zaupanje v ideale in načela gibanja neuvrščenosti.

Njegovo revolucionarno delo bo za vse čase vpisano v zgodovino vsega svobodoljubnega človeštva. Misel tovariša Tita bo ostala živa in je vodilo za naše delo in odgovornost v prihodnje.

Današnji in novi rodovi ne bodo pozabili, da sta bratstvo in enotnost naših narodov in narodnosti opredelitev revolucije in tovariša Tita.

Tovariš Tito je državnik vsega sveta in zgodovinsko delo predsednika Tita bo še dolgo živelo.

MIRO KRŽIČ — vodja priprave dela v TOZD JELKA

Tovariš TITO je bil in bo meni, vsem Jugoslovanom in vsem naprednim ljudem sveta svetel vzgled. Ne vem, če je kdo iz skoraj nič ustvaril toliko, kot

tovariš TITO. Kljub vsem problemom doma se je z vso zagnanostjo posvetil reševanju mednarodnih vprašanj in njegova velika zasluga je, da je bila razrešena marsikatera zapletena mednarodna zadeva.

Bil je človeški in preprost.

Tovariš TITO je bil voditelj, kakršnega zgodovina še dolgo ne bo imela. Brez njega Jugoslavija ne bi bila to, kar danes je. Pot, ki jo je začrtal in po kateri smo hodili do sedaj, se je vedno izkazala za pravilno. Moja velika želja je, da bi njegovim naukom sledili in pripeljali našo družbo do tistih ciljev, ki si jih je on vedno želel.

Kaj pomeni meni in naši družbeni skupnosti tovariš TITO, z besedami ni moč povedati. Dovolj je samo pogled na žalostne množice, ki ga spremljajo na njegovi zadnji poti in vsak lahko vidi, kaj nam pomeni.



Zadnja štafeta mladosti v Cerknici

Za domovino - s Titom naprej!

UČENCI CERKNIŠKE OSNOVNE ŠOLE O SVOJEM DRAGEM PRIJATELJU — PREDSEDNIKU TITU

TITO, BOREC ZA SVOBODO

Šel si skozi mnoge ognjene bitke, v katerih si s svojimi soborci kalil svobodo. Neprenehni juriši in ranjenci so te utrudili in tvoje srce je krvavelo, ko so padali tvoji najbližnji soborci, jugoslovansko ljudstvo.

Bil si borec za mir, neuvrščenost in neodvisnost. S štafetnimi palicami smo ti štelj rojstne dneve. Zato je tvoja bolezen prišla nepričakovano. Iz vsega srca sem želel, da bi kmalu ozdravel, da bi znova popeljal naše narode po razburkanem svetovnem morju v pristanišče miru, prijateljstva in spoštovanja med vsemi državami sveta.

Velik človek si. Priboril si nam svobodo, da se lahko brezskrbno učimo v materinem jeziku, da ime svoje domovine izgovarjamo s ponosom. Med vojno si bil nepremagljiv in tak boš ostal vedno med nami. Tvoje ime s spoštovanjem izgovarjajo na vseh celinah sveta. Legendarni junak si. Borec za mir in svobodo.

Naučil si nas, da moramo mir in svobodo spoštovati. Hvaležni smo ti za vsak trenutek lepega življenja, ki si nam ga dal. Tvo-

ji dolžniki smo. Veliko si nas naučil. Kaj takega zmore samo tako izredno plemenit in dober človek, kot si ti, tovariš Tito.

Borut Levec

ZAKAJ IMAM RADA TOVARIŠA TITA?

Zakaj ga imam rada?

Rada ga imam, ker sem svobodna, ker imam vse, kar si želim. Vem, da je cena te svobode življenje padlih borcev. Tovariša Tita, ki se je vedno boril za svobodo, za enakopravnost, za neuvrščenost in proti vojnem, spoštuje ves svet, vsi ljudje. Imajo ga radi, ker vedo, da se je upr zatiralcem. Že od mladih nog je v njegovem srcu telesa želja po svobodi. In ta želja je zrasla v velik boj, boj za lepše življenje in lepši jutri. V tem boju je zmagala pravica in tovariš Tito je postal predsednik Jugoslavije, ki ne pozna poti nazaj, temveč le naprej.

Rada imam tovariša Tita zato, ker nam je priboril svobodo, čeprav je pri tem nemalokrat tvegala svoje življenje.

Barbara Modec

TITO, VELIK ČLOVEK SI

O našem predsedniku Titu so že in še bodo napisane debele knjige. Teško bo kdaj do kraja izčrpati njegovo bogato življenje.

Za nas mlade je Tito opravil velik del poti. Ni nam treba več dvomiti, ali je mogoče biti pogumen — TITO JE TO DOKAZAL.

Odvečna so vprašanja, ali je mogoče do poslednjega vlakna svojega bitja izgorevati za svobodo, kajti ON JE TO STORIL. Ni nam več uganka, ali lahko delovni človek odloča — TITO NAM JE TO POKAZAL IN UTRDIL.

Tudi ni več dvoma, ali imajo ljudje majhnih narodov moč vplivati na zgodovino — TITO JO JE USTVARJAL.

Njegovo delo je bogastvo življenja. Sad enakopravnosti, sožitja in miru.

On je velikan našega časa...

Mi gremo za njim, vse bolj čvrsti, vse dalje...

Alenka Kovačič

PONOSNA SEM, DA ŽIVIM V DOMOVINI, KATERI SI POSTAVIL TEMELJE TI, TOVARIŠ TITO

Velikokrat sem se že spraševala: »Kdo ve, kako bi se obrnilo kolo zgodovine, če se ne bi v mali zagorski vasi rodil deček Joža?« Tega, kar je storil za našo domovino, se ne da povedati z besedo.

Do tega velikana revolucije čutim veliko hvaležnost, saj mi je omogočil življenje v svobodi, omogočil mi je, da lahko tekam po travnikih in trgam sadove, ki jih ponuja življenje.

Alenka Urh

SREČANJE S TOVARIŠEM TITOM

Ko sem hodila v prvi razred, sem prvič videla tovariša Tita od blizu. Bila sem v Ljubljani. Mesto je bilo svečano okrašeno in čisto. Povsod je dišalo po cvetju, ki so ga učenci stiskali k sebi, da bi ga potem vrgli tovarišu Titu. Vsi otroci so imeli zastavice, le jaz je nisem mogla nikjer kupiti. Kako mi je bilo hudo!

Čas se je vlekel in minute so bile dolge. Postajala sem nemirna. Naposled se je naš ljubljani predsednik le pripeljal. Videla

sem ga prav od blizu. To je bila zame nepopisna sreča. Vsi so metali cvetlice in vzklikali: »TITO, TITO JE NAS!« Tako smo ga pozdravili.

Kmalu se je odpeljal naprej in mi ušel izpred oči. Potem tovariša Tita nisem več videla.

Doma sem pripovedovala o srečanju z njim in veliko otrok iz naše ulice mi je zavidalo.

Vesna Šega

KAJ MI POMENI TOVARIŠ TITO?

Tovariš Tito mi pomeni vse. Tita imam rada, ker je pregnal Nemce in nam je kot oče.

Mateja, 2. a

Tito mi pomeni mir in svobodo.

Hermi, 2. a

Tita imam rad zato, ker je tako hrabro branil domovino.

Franci, 2. a

